

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΤΟΥ ΣΑΑΡΜΠΡΟΥΚ*

ΥΠΟ ΤΟΥ κ. ΠΕΡΙΚ. Α. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Τ. Υπουργού τῶν Ἐξωτερικῶν

Τὸ θέμα τῆς ἀνακοινώσεώς μου εἶναι εὐρύττον, εἶναι ταυτοχρόνως καὶ μερικόν.

Δὲν πρόκειται νὰ ἐξαντλήσω τὸ πρῶτον μέρος. Θὰ τοποθετήσω ἀπλῶς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Κοινότητα εἰς τὴν σημερινὴν διεθνή πραγματικότητα, ὅπως τὸ θέμα παρουσιάζεται μετὰ τοὺς δύο παγκοσμίους πολέμους. Θὰ προσπαθῶ νὰ σᾶς ἀποδείξω ὅτι Εὐρωπαϊκὴ ὀργανωμένη Κοινότης εἶναι *ἀναγκαία* διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἀνεξαρτησίας μας, διὰ τὴν οικονομικὴν ἀνάγκησιν τῶν εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν, διὰ τὴν διάσωσιν τοῦ Πολιτισμοῦ μας. Ἡ ἀνάγκη αὕτη διεπιστώθη ἀπὸ τριάκοντα καὶ πλέον ἔτων, καὶ ἐν ὀλίγοις θὰ σᾶς ἐκθέσω τὴν πρωτοβουλίαν, τὴν ὁποίαν ἀνέλαβαν μερικοὶ πρωτοπόροι, καὶ τὰς προσπάθειάς των.

Καὶ οὕτω θὰ φθάσωμεν εἰς κρατικὰς πρωτοβουλίας πρὸς ἀξιοποίησιν τῆς *Ἰδέας*, ἐν ὄλῳ ἢ ἐν μέρει. Θὰ ἴδωμεν εἰς ποῖα ἀποτελέσματα ἐφθάσαμεν, ὡς καὶ ποῖα προσκόμματα, ποῖα ἐμπόδια παρουσιάζονται ἀπὸ πολιτικῆς, νομικῆς καὶ συνταγματικῆς πλευρᾶς. Πρόβλημα ἐπίσης ψυχολογικόν, διότι οἱ λαοὶ δὲν φαίνονται ἀκόμη καθ' ὅλα ἔτοιμοι νὰ δεχθοῦν Φεδεραλιστικὴν Ὀργάνωσιν τῆς Εὐρώπης. Πρέπει ὅμως νὰ πειθοῦν, διότι ἡ *Μεγάλῃ Εὐρωπαϊκῇ Ὑπόθεσιν* δὲν στηρίζεται κυρίως ἐπὶ τοῦ φόβου καὶ τῆς ἀνάγκης διωργανομένης ἀμύνης ἐναντίον ἐνδεχομένης ἐπιθέσεως ἐξ Ἀνατολῶν εἶναι ὑπόθεσις εὐρύτερα καὶ βαυτετέρα τὴν ὁποίαν πρέπει οἱ λαοὶ νὰ ἀντιλαμβάνονται καὶ νὰ ἐνστερνισθοῦν. Καθῆκον τῶν φεδεραλιστῶν, καὶ ἰδίως τῶν Ἑλλήνων φεδεραλιστῶν, εἶναι νὰ διαδώσουν τὴν ἰδέαν τοῦ φεδεραλισμοῦ, νὰ τὴν ὑποστηρίξουν, νὰ τὴν ἀξιοποιήσουν, διότι κοντὰ στὸ εὐρωπαϊκὸν συμφέρον, εἶναι καὶ τὸ συμφέρον τῆς Ἑλλάδος, ποῦ τὸ ἀπαιτεῖ. Τέλος φθάνομεν εἰς τὸ δεῦτερον μέρος τῆς ἀνακοινώσεώς μου, τὸ *Πανεπιστήμιον τῆς Σάαρ* —καὶ παρεμπιμπτόντως θὰ σᾶς ἀναφέρω μερικὰς ἄλλας πανεπιστημιακὰς πρωτοβουλίας. Θὰ σᾶς ἐκθέσω τὸ ἱστορικόν, τὴν λειτουργίαν τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ τούτου Πανεπιστημίου, —τὴν σύσκεψιν τοῦ Δεκεμβρίου 1952, καὶ τὴν πολιτικὴν σημασίαν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Σάαρ, μετὰ τὸ ἱστορικὸν δημοψήφισμα ποῦ ἔλαβε χώραν τὴν 1ην Νοεμβρίου 1952 εἰς τὴν Σάαρ, καὶ τὸ ὁποῖον θὰ ἐπιτρέψῃ τὴν πρώτην ἑδαφικὴν ἀξιοποίησιν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἰδέας.

Τὸ Εὐρωπαϊκὸν Πρόβλημα

Εἰς τὰ 1914, καὶ εἰς τὰ 1920 ἐν μέρει ἀκόμη, ἡ Εὐρώπη ἦτο τὸ κέντρον, ἡ ψυχὴ ὁ πνεύμων, τὸ ταμεῖον τοῦ κόσμου. Ἡ μεγαλυτέρα ποσότης χρυσοῦ εὕρισκετο εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς τραπεζὰς. Ἡ Εὐρώπη εἶχε τὰς ἰσχυροτέρας στρατιωτικὰς καὶ ναυτικὰς δυνάμεις. Εἶχε τὴν πολιτικὴν καὶ διπλωματικὴν ἡγεσίαν. Τὰ εὐρωπαϊκὰ συντάγματα, τὰ πολιτικὰ ἔθιμα ἐπροστάτευαν τὴν ἐλευθερίαν τῶν πολιτῶν καὶ ἦσαν μὴ ζωντανὴ διδασκαλία διὰ τὰ ὀλιγώτερον ἐξειλιγμένα ἔθνη.

Ἐκυριάρχει ἐπὶ τῶν πέντε ἡπείρων. Γράμματα, Τέχνη, Ἐπιστήμη ἦσαν τὸ ἀπαύγασμα τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ καὶ μεγαλείου.

Τὶ μένει σήμερα ἀπ' ὅλα αὐτὰ, ἀπὸ τὸ μεγαλεῖον, τὴν οικονομικὴν δύναμιν, τὴν πολιτικὴν, τὴν στρατιωτικὴν;

Τὸ κέντρον τοῦ Κόσμου μετεφέρθη ἄλλοῦ· ἄλλοῦ ἢ στρατιωτικῆ καὶ ἢ οικονομικῆ δυνάμει· καὶ τὰ φῶτα, ἡ ἐπιστήμη ἀκόμη, κινδυνεύουν νὰ μισοσβήσουν, ἐλλείψει μέσων.

* Ἀνακοινώσις γενομένη τὴν 3 Φεβρουαρίου 1953 εἰς τὴν σειρὰν τῶν ὁμιλιῶν αὐτῆς διεξήχθησαν ὑπὸ τῆς *Ἐταιρείας Διεθνῶν Μελετῶν* εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς Βιομηχανικῶν Σπουδῶν.

Οι Εύρωπαίοι, που διηύθυναν την παγκόσμιον πολιτικήν, σήμερα είναι ύποτε-
λείς — πολλοί υπό κηδεμονίαν, και τὰ τελευταία ἔτη ζοῦν ἀπὸ τὴν γενναιοδωρίαν
τὸν μὲν, τῶν Ἀμερικανῶν, και με τὸν φόβον τῶν ἄλλων, τῶν Ρώσων.

Διότι δύο κολοσσοί — αὐ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι με τὰ ἄλλα Κράτη τῆς Ἀμερι-
κῆς — και ἡ Σοβιετικὴ Ρωσία, παρουσιάζουν ἕναν ὄγκον δυνάμεων, μπροστὰ στὸν
ὁποῖον ἡ διηρημένη Εὐρώπη εἶναι ἀνίκανη νὰ παρατάξῃ παρομοίας δυνάμεις.

Ἐπὶ πλέον, ἡ Ἀσία και ἡ Ἀφρική ἐξέπνησαν ἀπεινάσαν τὴν πολιτικήν και
οικονομικήν κηδεμονίαν τῆς Εὐρώπης, και βοηθούμεναι και ἀπὸ τὴν Σοβιετικὴν Ρω-
σίαν, ἡ ὁποία ὑποβηθεῖ τὰς ἐθνικιστικὰς τάσεις τῶν ἐκμεταλλεομένη τὸ ἀντιευρω-
παϊκὸν ἀσθημά των, ἀνέλαβον ἐπιθεσιν ἐναγτίον τῶν Εὐρωπαίων, εἰς τὴν Περσίαν,
τὴν Ἀφρικήν και ἄλλοῦ. Και τοῦτο εἶναι κυρίως σημαντικὸν διὰ τὴν Μαύρην Ἠπει-
ρον — τὴν Ἀφρικήν — τελευταῖον οικονομικὸν καταφύγιον τοῦ εὐρωπαϊκοῦ μεγαλείου.

Τὰ αἷτια τῆς καταρρέουσας τῆς Εὐρώπης ἀπορρέουν ἀπὸ τὰς καταστροφὰς και
τὰς ἀπωλείας, πρὸ πάντων, τῶν δύο Μεγάλων Πολέμων.

Πλὴν δὲν ὑπάρχει οὔτε ἐλπίς τρόπου ἀναγεννήσεως ; Δὲν ὑπάρχουν στοιχεῖα
διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν και διὰ τὴν ἀνόρθωσιν τῆς Εὐρώπης διὰ τῶν ἰδίων αὐτῆς μέ-
σων και δυνάμεων ;

Στοιχεῖα ὑπάρχουν :

α) Ὁ πληθυσμὸς τῆς Εὐρώπης εἶναι πολυπληθέστερος ἀπὸ τὸν πληθυσμὸν τῶν
Ἠνωμένων Πολιτειῶν και τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας. Διότι κατοικοῦν :

276	ἑκατομύρια ἄνθρωποι	τὴν Εὐρώπην	
150	»	»	τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας
200	»	»	τὴν Σοβιετικὴν Ρωσίαν

β) Ὡς πρὸς τὴν παραγωγὴν ἡ Εὐρώπη *ὑπερέχει* τῆς Σ. Ρ. σχεδὸν εἰς ὅλους
τοὺς τομεῖς.

Ἠλεκτρικὴ ἐνέργεια :	252 000	ἑκατ. Χβω	ἀπέναντι 104 000
Γαῖανθρακες :	462	» τόν.	» 284 ἑ. τ.
Χάλυψι :	56	» »	» 31 »
Χυτοσίδηρος :	88	» »	» 41 »
Ἀργίλιον :	354	χιλ. »	» 155 »

Βεβαίως, ἀπέναντι τῶν Ἠν. Πολιτειῶν ἡ Εὐρώπη ὑστερεῖ εἰς ὠρισμένα σημεῖα.

Ἰδίως :

εἰς ἠλεκτρικὴν ἐνέργειαν :	252 000	ἑκατ. Χβω	ἀπέναντι 432 000
εἰς ἀργίλιον :	345 000	τόν.	» 759 000 τόν.
εἰς χυτοσίδηρον	88	ἑκ. τόν.	» 118 ἑκ. τόν.

Εἰς τὰ ἄλλα ὁμοια σημεῖα ἡ διαφορὰ δὲν εἶναι τόσο μεγάλη. Εἰς τὸ σιτάρι
π.χ. Εὐρώπη, Η.Π.Α. και Σ.Ρ. εἶναι σχεδὸν ἰσόπαλοι, ὑπερέχει μάλιστα ὀλίγον ἢ
Εὐρώπη. Ἀπὸ τοὺς ἀριθμοὺς αὐτοὺς θὰ πεισθῆτε ὅτι τὰ στοιχεῖα τῆς ἀναρρώσεως
τῆς Εὐρώπης δὲν λείπουν.

Τί τῆς λείπει ; νὰ ἐνώση τὰς δυνάμεις της, νὰ ἀποτελέσῃ ἕναν *ὄγκον* πολιτικὸν
— οικονομικὸν — πνευματικὸν τῶν Πολιτειῶν τῆς Εὐρώπης, παρόμοιον με τὸν ὄγκον
τῶν Σοβιετικῶν Δημοκρατικῶν, παρόμοιον με τὸν ὄγκον τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς
Ἀμερικῆς.

Τοῦτου γενομένου, πολιτικῶς θὰ ἀνακτήσῃ ἡ Εὐρώπη τὴν πολιτικὴν ὄντοτητα,
τὴν θέσιν της εἰς τὰς πέντε ἡπείρους, θὰ γίνῃ σεβαστὴ ἀπὸ τοὺς ἀντιπάλους, και ἡ
θέσις της, ἡ μεταξὺ τῶν Συμμάχων της, θὰ εἶναι ἡ πρέπουσα θέσις μιᾶς Μεγάλης
Δυνάμεως μεταξὺ τῶν Μεγαλυτέρων.

Ἡ οικονομικὴ ἀλληλεγγύη θὰ τῆς ἐπιτρέψῃ τὴν σὺναψιν μακροχρονίων δανείων
με μικρὸν τόκον, πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἀνακουφίσεως τῶν ἐθνικῶν προϋπολογισμῶν
ἀπὸ τὰ *ὑπέρογκα* στρατιωτικὰ βάρη, και ταυτοχρόνως τὴν διάθεσιν ἐπαρκῶν πιστώσεων
διὰ τὰς κοινωνικὰς ἀνάγκας και τὴν ἐνίσχυσιν τῆς οικονομίας.

Ἡ ἔμπορικὴ ἀγορὰ θὰ εὐρύνεται, θὰ διευκολύνεται ἡ κίνησις ἐμπορευμάτων, κεφαλαίων καὶ ἀνθρώπων. Ἐάν μάλιστα γίνῃ δεκτὴ ἡ ἔνταξις τῶν χωρῶν τῆς Γαλλικῆς Ἐνώσεως, τοῦ Γαλλικοῦ Commonwealth, διότι καὶ ἡ Γαλλία ἔχει Commonwealth, ἡ ἐγκατάστασις τῶν πολιτῶν ἀδιακρίτως ὅλων τῶν Κρατῶν τῆς Φεδεραλιστικῆς Ἐνώσεως θὰ διευκολυνθῇ μεγάλως. Θὰ ἀρκεσθῶ εἰς τὴν ἀριθμῶν τῶν κυρίων αὐτῶν ὠφελιμάτων, τὰ ὁποῖα ὁ φεδεραλισμὸς προσφέρει εἰς τοὺς Εὐρωπαίους.

Εὐτυχῶς ἀπὸ τριάκοντα ἤδη ἔτη, τοῦτο κατενόησαν πρωτοπόροι τινὲς τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἰδέας, καὶ βραδέως, καὶ ἐν μέρει μόνον, αὐτοὺς ἠκολούθησαν αἱ Κυβερνήσεις ἡ τοὐλάχιστον μερικαὶ ἐξ αὐτῶν, εἶναι ὅμως ἀκόμη διστακτικαὶ αἱ μεγάλαι μάζαι τῶν πολιτῶν εἰς πολλὰς χώρας, ἰδίως εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐξ ἀγνοίας τοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ τῆς σοβαρότητος τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Προβλήματος καὶ τῶν εὐεργετημάτων τῆς Ἐνώσεως τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν, ὅταν θὰ ἔχη συντελεσθῇ.

Αἱ ἰδιωτικαὶ πρωτοβουλία

Ἐν ὀλίγοις θὰ σᾶς ἐξιστορήσω τὰς πρωτοβουλίας ὀλίγων πρωτοπόρων, καὶ τὰς ἀξιοποιήσεις, αἱ ὁποῖαι ἐπετεύχθησαν μετὰ τοὺς δύο παγκοσμίους πολέμους.

Γνωρίζετε τὴν κίνησιν τοῦ Coudenhove - Kallergi, ἀμέσως μετὰ τὰς συνθήκας τοῦ 1919: Διαλέξεις, ἄπειρα συγγράμματά του· εἰς τὰ 1923 ἐξεδόθη ἡ «Πανευρώπη»· ἓνα συνέδριον ἐγένετο εἰς τὴν Βιέννην, εἰς τὰ 1926.

Εἶναι ὀλιγώτερον γνωστὴ ἡ πρωτοβουλία τοῦ Churchill κατὰ τὸ 1930. Ἰδρυσεν τὸ New Commonwealth. Ἦμουν ἀνταποκριτὴς του εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἶχε ὡς κύριον σκοπὸν τὸν σχηματισμὸν εὐρωπαϊκῆς ἀεροπορικῆς δυνάμεως, ἡ ὁποία θὰ ἐτίθετο εἰς τὴν διάθεσιν κράτους ἀδυνατό, θύματος ἀδίκου ἐπιθέσεως. Ὁ πλοίαρχος, νῦν ναύαρχος, Ἀλεξανδρῆς, ἐμελέτησε τότε τὸ πρόβλημα ἐν σχέσει μετὰ τὰς Ἀνατολικὰς χώρας. Ὁ Tardieu καὶ ὁ Βενιζέλος εὐνοοῦσαν τὸ σχέδιον· δὲν ἐγένετο δεκτόν.

Ὁ Φελίω ν' ἀναφέρω ἐδῶ καὶ τὰ δνείρα τοῦ Briand, τοῦ ἀπέθανε εἰς τὰ 1933. Ὡς ἐπίσης καὶ τὸ γαλλικὸν Κομιτάτον Εὐρωπαϊκῆς Συνεργασίας, Ἰδρυθὲν εἰς τὰ 1934, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Borel καὶ τὴν ἐπίτιμον προεδρίαν τοῦ προέδρου τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας, τὸ ὁποῖον ἀνελάμβανε καὶ αὐτὸ τὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἰδέας.

Μετὰ τὸν δεῦτερον πόλεμον, ἐξηκολούθησε ἡ δρᾶσις τοῦ Coudenhove—Kallergi. Συνέδριον εἰς τὸ Gstaad εἰς τὰ 1947, ὅπου ἐσχηματίσθη ἡ Union Parlementaire, εἰς τὸ Interflaken εἰς τὰ 1948. Παραλλήλως ἰδρύθησαν ἄλλαι ἐνώσεις μετὰ τὸν ἴδιον σκοπὸν· ἡ Σοσιαλιστικὴ, μετὰ τὴν βουλευτὴν André Philippe, μετὰ λαϊκὴν βάνιν ἀλλὰ στενὴν ἀντίληψιν. Πρὸ πάντων ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωσις τῶν Φεδεραλιστῶν, ποὺ ἐξέδωκε μανιφέστον εἰς τὰ 1950 καὶ συνεκάλεσε, τὸ αὐτὸ ἔτος, συνέδριον εἰς τὸ Στρασβούργον, εἰς τὴν Orangerie. Ὅλα τὰ κόμματα, ἐκτὸς τῶν κομμουνιστῶν, ἀντιπροσωπεύονται εἰς τὴν Ἐνωσιν. Ἀλλεπάλληλα συνέδρια, καὶ διαφόρων φύσεων ἐπαφαίχθαι εἰς τὴν Ἐνωσιν. Γίνεται ἔντονος προσπάθεια ὅπως ἐνωθοῦν ὅλαι αἱ φεδεραλιστικαὶ ὀργανώσεις εἰς τὸν κοινὸν ἀγῶνα. Ἡ δικὴ μας φεδεραλιστικὴ κίνησις ἐντάχθη εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ἐνωσιν τῶν Φεδεραλιστῶν. Τὴν ἰδρύσαμεν μόλις πρὸ ὀλίγων μηνῶν, ἀνεγνωρίσθη ἀπὸ τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ἐνωσιν, καὶ ὑποδείξει αὐτῆς ἐπεδιώξαμεν καὶ ἐπετύχαμεν στενὴν συνεργασίαν μετὰ τὴν Ἐνωσιν τῶν Ἑλληνικῶν Φεδεραλιστικῶν Ὀργανώσεων. Διότι καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα σημειώνονται κινήσεις: Μία σοσιαλιστικὴ. Ὁ κ. Μακκάς ἰδρυσεν πρὸ ἑτῶν σύλλογον, τὸν ὁποῖον μετατρέπει σήμερον εἰς Σύλλογον πρὸς ὀποστήριξιν τοῦ Mouvement Euroréen, περὶ τοῦ ὁποίου θὰ σᾶς μιλήσω κατωτέρω. Ὁ κ. Ταμπακόπουλος, μετὰ τὸν πρῶτον Πρόεδρον τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας, κ. Πουλτίσαν, ἡγεῖται ἄλλης κινήσεως, ἐκείνης πρὸ δεξιᾶ. Τέλος, κοντὰ σ'αὐτάς τὰς κινήσεις, μία εὐρεῖα κίνησις τῶν νέων, λεγομένη, Campagne de la Jeunesse (ἐκστρατεία τῶν Νέων), εἰς ὁλόκληρον τὴν Εὐρώπην, μετὰ τμήματα εἰς τὴν Ἑλλάδα. Καὶ μετὰ αὐτὴν τὴν ζωντανὴν κίνησιν συνεργάζεται ἡ Ἑλληνικὴ Φεδεραλιστικὴ Κίνησις. Καὶ φθάνω εἰς τὸ Mouvement Euroréen.

Ἡ σημαντικωτέρα ὀργανώσις εἶναι ἡ «Εὐρωπαϊκὴ Κίνησις», τὸ Mouvement

Ευρώπην, όπου έπρωτοστάτησαν μεγάλα προσωπικότητες, Churchill, Herriot, Spaak, Poncelet, Dautry, και άλλοι. Το Mouvement έδωσε ψυχήν εις όλην τήν Ένωτικήν Κίνησιν, μίαν αποτελεσματικήν ώθησιν. Συγκεντρώνει προσωπικότητας ώς και αντιπροσώπους όλων τών οργανώσεων. Συνέρχεται τακτικά εις Συνέδρια, εις τήν Χάγην εις τά 1948, εις τάς Βρυξέλλας εις τά 1949, όπου έτέθησαν αι βάσεις τής διεθνούς οργανώσεως. Έφερε πρός τόν άγώνα τάς Κυβερνήσεις, έπαγρυπνεί όπως ή εξέλιξις καταλήξη εις αποτελέσματα. Παρέσφρη πολιτευομένους, βουλευτάς και γερουσιαστάς.

Εις τό Συνέδριον που συνέληθε τελευταίως εις τό Λουξεμβούργον—τέλος Μαΐου 1952—ό Γενικός Εισηγητής Spinelli ανέφερε ότι, τόν Ιούνιον του 1921, κατά τάς τελευταίας βουλευτικάς εκλογάς εις τήν Γαλλίαν, 900 ύποψήφιοι, έξ ών 107 εξέλέγησαν, ανέλαβαν έγγράφως τήν ύποχρέωσιν νά ύποστηρίξουν τήν φεδεραιστικήν ιδέαν. Τήν αύτήν ύποχρέωσιν ανέλαβαν 67 γερουσιασταί Γάλλοι, 219 βουλευταί και γερουσιασταί Ιταλοί, 96 βουλευταί Γερμανοί, 37 Βέλγοι, 33 του Λουξεμβούργου, 50 τής Σάαρ. Σημειώνω ότι τό Συνέδριον εξέφρασε παμπηφεί τήν ευχήν όπως προσχωρήσ η Έλλάς εις τήν ύπό δημιουργίαν Φεδεραιστικήν Εύρώπην. Προσθέτω ότι, χιλιάδες δήμαρχοι, Γάλλοι, Γερμανοί, Ιταλοί, προσεχώρησαν εις τήν Εύρωπαϊκήν Φεδεραιστικήν Ένωσιν, και επίσης ότι δήμαρχοι τινές Έλληνες και δημοτικοί σύμβουλοι ένεγράφησαν εις τήν Έλληνικήν Φεδεραιστικήν Κίνησιν. Τό γεγονός τουτο, που άνεκοινώθη εις τό Κεντρικόν Συμβούλιον τών Φεδεραιστών, έκαμε άρίστην εντύπωσιν.

Όπως βλέπετε, έγινε «Εύρωπαϊκός Συναγεμώσ» τής κοινής γνώμης εις τήν Δύοιν, και ήτο φυσικόν, αναπόφευκτον πλέον, όπως και αι Κυβερνήσεις αναλάβουν τόν άγώνα τής Εύρώπης. Ινα αξιοποιήσουν τήν Ιδέαν εις κείμενα και εις οργανισμούς, και ούτω έγεννήθη τό Συμβούλιον τής Εύρώπης, τό Σχέδιον Σουμάν, ή Εύρωπαϊκή Κοινότης Έμύνης.

Τό Συμβούλιον τής Εύρώπης

Μετά τήν σύσκεψιν τής Χάγης του 1948, οι αντιπρόσωποι δέκα κρατών, συνελθόντες τήν 5 Μαΐου 1949 εις τό Λονδίνο, υπέγραψαν τόν Καταστατικόν Χάρτην του Συμβουλίου τής Εύρώπης, Conseil de l' Europe. Οι δέ Υπουργοί τών Έξωτερικών τών Κρατών αυτών συνήλθον τό πρώτον εις τό Στρασβούργον τήν 8ην Αύγουστου. Εούθς έξ αρχής, ή Έλλάς και ή Τουρκία προσεχώρησαν. Άργότερα και άλλα κράτη. Σήμερον 15 κράτη έχουν αντιπροσώπους εις τό Συμβούλιον του Στρασβούργου (Βέλγιον, Δανία, Γαλλία, Γερμανία, Έλλάς, Ιρλανδία, Ισλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργον, Μεγάλη Βρετανία, Όλλανδία, Νορβηγία, Σάαρ, Σουηδία, Τουρκία).

Τό Συμβούλιον τής Εύρώπης άποτελείται :

- α) Από τό Comité τών Υπουργών, που κανονίζει—με effet obligatoire— όλα τά ζητήματα τά σχετικά με τήν οργανώσιν και τήν δράσιν τής Κοινοπραξίας.
- β) Από τήν Συνέλευσιν, συμβουλευτικόν Σώμα—εις τήν αρχήν χωρίς πρωτοβουλίαν—που σύν τώ χρόνω άπέκτησε πρωτοβουλίαν.

Δέν θα έπέκταθώ επί τής εξέλιξεως τών σχέσεων μεταξύ του Comité και τής Συνελεύσεως ή εξέλιξις αύτή είναι Ικανοποιητική και έποικοδομητική.

Έπίσης, και σύν τώ χρόνω, συνεστήθησαν οργανισμοί εύρωπαϊκοί ή ήμιευρωπαϊκού χαρακτήρος. Έκτός τής Διεθνούς Τραπεζής Έπενδύσεων—και του Διεθνούς Γραφείου Έργασίας—τής Έργανώσεως Τροφίμων και Γεωργίας, ό Έργανισμός Εύρωπαϊκής Οικονομικής Συναργασίας και ή Εύρωπαϊκή Ένωσις τών Πληρωμών εκάλυψαν ώρισμένας εύρωπαϊκάς ανάγκας.

Άλλά οι δύο σπουδαιότεροι Έργανισμοί είναι : τό Σχέδιον Σουμάν : σύμβασις μεταξύ 6 Κρατών (Βελγίου, Όλλανδίας, Λουξεμβούργου, Γαλλίας, Ιταλίας, Γερμανίας) που ρυθμίζει τήν παραγωγήν και τήν διανομήν του άνθρακος και του χάλυβος, και ή Εύρωπαϊκή Κοινότης Έμύνης, μεταξύ τών 6 ώς άνω Κρατών, αλλά ή όποία ένδιαφέρει όλόκληρον τήν Εύρώπην.

Ό Ναύαρχος κ. Άλεξανδρής, πρό όλίγων έβδομάδων, ανέπτυξε τό θέμα του Εύρωπαϊκού Στρατού. Θα άρκεσθώ εις τας έξής παρατηρήσεις :

α) Μίαν βασικήν παρατήρησιν· διὰ νὰ τεθῆ εἰς ἐφαρμογὴν τὸ σχέδιον αὐτό, πρέπει νὰ προηγηθῆ ἡ σύστασις *Πολιτικῆς Ἀρχῆς* (Autorité Supranationale) ἀπὸ τῶν ὁποίων θὰ ἐξαρτῶνται αἱ στρατιωτικαὶ κοιναὶ δυνάμεις. Ὅταν λέγω Πολιτικὴ Ἀρχὴ ἔννοω: Ἐκτελεστικόν, ὑπεύθυνον ἀπέναντι Εὐρωπαϊκῆς *Συνλεύσεως*, ἀποτελουμένης ἀπὸ μίαν *Βουλὴν* ἐκ καθολικῆς ψηφοφορίας, καὶ μίαν *Ἀνωτάτην* Βουλὴν τῶν ἀντιπροσώπων τῶν Κρατῶν.

Τοῦτο, ἔννοεῖται, σημαίνει Autorité Supranationale, *περιορισμένη* εἰς ἕκτασιν ἀλλὰ *πραγματικῆ*. Χωρὶς αὐτὴν εἶναι περιττὸν νὰ ὀμιλοῦμεν διὰ Ὁμοσπονδίαν ἢ Συνομοσπονδίαν.

Δὲν θὰ εἰσέλθω εἰς τὴν συνταγματικὴν συζήτησιν, ἡ ὁποία προεκλήθη. Σημειῶνω μόνον ὅτι δὲν ἀποκλείεται ὁ θεσμὸς αὐτὸς εἰς τὸ νέον Γαλλικὸν Σύνταγμα καὶ ὅτι τὸ γεγονός ὅτι Κράτος ἐδέχθη νὰ γίνῃ μέλος τοῦ Ο.Η.Ε. σημαίνει ὅτι δέχεται κάποιαν διεθνή δέσμευσιν.

β) *Δευτέρα παρατήρησις*. Τὴν ριζικὴν αὐτὴν λύσιν ἠθέλησαν κατ' ἀρχὴν νὰ ἀποφύγουν. Τὸ Συμβούλιον τοῦ Στρασβούργου εἶχε διαιρεθῆ μεταξὺ «*Συντακτικῶν*» καὶ ὁπαδῶν τῶν πρακτικῶν ἐξελίξεων—«*Functionnalistes*». Οἱ δεύτεροι ὑπερίσχυσαν, ἀλλὰ ἔφθασαν εἰς τὸ ἀπροχώρητον, διότι δὲν μπορεῖς, ὅταν θέλῃς νὰ πλάσῃς ἕνα σῶμα, νὰ ἀρχίσῃς ἀπὸ τὰ χέρια καὶ ἀπὸ τὰ πόδια, χωρὶς κεφαλὴν καὶ χωρὶς κορμὶ. *Τοῦτο* ἀπέδειξε ἡ *ἐξέλιξις* τῶν πραγμάτων, καὶ σήμερον, Ἐπιτροπὴ, ἐκλεγομένη ad hoc, κατήρτισε προσχέδιον μερικῶν Εὐρωπαϊκῶν Συντάγματος, ποῦ συνεζητήθη εὐρύτατα τελευταίως καὶ φαίνεται ὅτι μετ' τροποποιήσεως θὰ γίνῃ τελικῶς δεκτὸν.

γ) *Τρίτη παρατήρησις*. Ἡ διαφορὰ μεταξὺ Μικρᾶς καὶ Μεγάλης Εὐρώπης. Οἱ ὁπαδοὶ τῆς τελευταίας ὑποστηρίζουν ὅτι, ἐφόσον δὲν εἶναι πρόθυμος ἡ Μεγάλῃ Βρετανία, ἐπηρεάζουσα καὶ τὰς Σκανδιναβικὰς χώρας, νὰ συνδεθῆ πολιτικῶς μετ' τὴν Δυτικὴν Ἠπειρωτικὴν Εὐρώπην, δὲν συμφέρει νὰ καταρτισθῆ εὐρωπαϊκὸς πυρὴν μὲ μόνας τὰς χώρας τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης. Οἱ ὁπαδοί, ἀντιθέτως, τῆς Μικρᾶς Εὐρώπης ὑποστηρίζουν ὅτι θὰ ἀποτελέσῃ τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς ἔνωσιν τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, καὶ ὅτι σὺν τῷ χρόνῳ, κατὰ τὸν ἕνα ἢ ἄλλον τρόπον, θὰ προσχωρήσουν ὅλαι αἱ εὐρωπαϊκαὶ χώραι.

Πῶς ἐξηγεῖται ἡ στάσις τῆς Μεγάλης Βρετανίας; κατὰ πρῶτον δὲν εὐνοεῖ μεγάλο ἡπειρωτικὸν κράτος, ἡνωμένον, ποῦ θὰ ἀποτελέσῃ μίαν τεραστίαν δύναμιν. Ἡ ὑπαρξὶς διαφόρων κρατῶν διευκολύνει τοὺς πατρὸς-παρὰδοτούς διπλωματικούς ἐλιγμούς καὶ ἐξασφαλίζει τὴν ἐπιρροὴν τῆς εἰς τὴν Εὐρώπην. Ἐξ ἄλλου, ἡ Μ.Β. μέλος καὶ ἡγήτρια τοῦ Commonwealth, φρονεῖ ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ μέλος ἄλλου συγκροτήματος, τοῦ ὁποίου τὰ μέλη τοῦ Commonwealth δὲν θὰ εἶναι μέλη. Ἐπὶ πλεόν, συνταγματικῶς, δὲν δέχεται νὰ ἐκχωρήσῃ μέρος τῶν κυριαρχικῶν τῆς δικαιοματίων εἰς διεθνή ἀνωτάτην Ἀρχὴν (Pouvoir Supranational). Καὶ τέλος, λέγει εἰς τὰς ἡπειρωτικὰς χώρας: «Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Κοινότης εἶναι ζήτημα τὸ ὁποῖον ἀφορᾷ κυρίως ὑμᾶς· εἰς ὑμᾶς ἀνήκει ἡ πρωτοβουλία τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς. Διατί ἀξιοῖτε ἀπὸ μᾶς νὰ ἀναλάβωμεν τὴν πρωτοβουλίαν αὐτήν; Πλὴν ἡ Μ. Βρετανία, ἡ ὁποία ἀπεχθάνεται τὰς θεωρητικὰς συζητήσεις, ἀναγνωρίζει τὰ γεγονότα, συμμορφώνεται πρὸς αὐτὰ, καὶ τὰ ἐκμεταλλεύεται. Πλεῖστα ὅσα παραδείγματα παρουσιάζει ἡ ἱστορία. Ὑπενθυμίζω, μεταξὺ τῶν πολλῶν, τὴν ἀντιδρᾶσιν τῆς κατὰ τοῦ ἀνοίγματος τῆς διώρυγος τοῦ Σουέζ. Μόλις ὁμοῦ ἐπραγματοποιήθη, ἔλαβε τὰ μέτρα τῆς διὰ νὰ ἐλέγχῃ τὴν νέαν ἐμπορικὴν καὶ στρατιωτικὴν ὁδόν.

Εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν, σημειώνεται ἡδη σημαντικὴ ἐξέλιξις τῆς πολιτικῆς τοῦ Λονδίνου ἀπέναντι τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητος, καὶ τοῦτο κυρίως ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1951, ὅτε ἐπλησίασε πρὸς τὴν λύσιν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ προβλήματος. Ἀπὸ τότε ὁ Eden ὑπέβαλε σχέδιον συμβιβασθῶν τὰς ἀντιθέτους ἀπόψεις· ἤρθε ἀρκετὰ ἐπιτυχεῖς συνδυασμοί, διὰ νὰ μὴ ἐνταχθῆ ἡ Μ. Βρετανία εἰς τὴν Ἠπειρωτικὴν Εὐρώπην, ἀλλὰ νὰ συμπτᾶται, νὰ τὴν παρακολουθῆ, νὰ τὴν ἐπιβλέπῃ. Ὁ θεσμὸς τῶν παρατηρητῶν, τοὺς ὁποίους διορίζουν τὰ κράτη μὴ μέλη τῆς Κοινότητος, εἶναι χαρακτηριστικός. Τέλος, ὅπως τὸ Commonwealth ἀπασχολεῖ τὴν Μ. Βρετανίαν, ἡ Union Française

τὸ γαλλικὸν Commonwealth, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἡ Γαλλία δὲν θέλει νὰ ἀποχωρισθῆ, ἀπασχολεῖ τὴν Γαλλίαν, καὶ δὲν ἀποκλείεται ὅτι, τροποποιήσεις τινές, τὰς ὁποίας θὰ ἐπιφέρῃ ἐπὶ τοῦ ἀρχικοῦ σχεδίου ἡ Γαλλικὴ Βουλὴ, ἴσως ἰκανοποιήσουν τὸ Λονδίνον.

"Ὅπως ἡ ἐξέλιξις, ἡ ἀνάγκη τῶν πραγμάτων, συνεβίβασε τελικῶς «Συντακτικούς» καὶ Fonctionalistes, ἡ αὐτὴ ἀνάγκη, ἡ αὐτὴ ἐξέλιξις, θὰ συμβιβάσουν τὰς ἀπόψεις τῶν ὁπαδῶν τῆς Μικρᾶς καὶ τῆς Εὐρυτέρας Εὐρώπης, καθόσον θὰ ἦτο ἀπαραδέκτον τελικῶς ἡ Εὐρώπη, σήμερον διηρημένη εἰς Δυτικὴν καὶ Ἀνατολικὴν, νὰ *διαρθρῆ προσθέτως* εἰς Ἡπειρωτικὴν καὶ Νησιωτικὴν.

δ) *Τελυταία παρατήρησις.* Τὸ κυριώτερον ἐμπόδιον, ποῦ παρουσιάζεται, συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἀκολουθησῇ ἡ Ὁμοσπονδία ἐνιαίαν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν, μὲ στήριγμα τὸν Ὁμοσπονδιακὸν Στρατόν.

Δύναται τὰ Κράτη τῆς Ὁμοσπονδίας νὰ ἔχουν τὴν αὐτὴν ἐξωτερικὴν, εὐρωπαϊκὴν, πολιτικὴν; Ἡ παμπηφία σχεδὸν τῶν Κρατῶν θέλει ἐνιαῖον στρατὸν *πρὸς ἄμυναν* δὲν ἔχει *ἐδαφικὰς ἐπιδιώξεις*, πλὴν ἡ Γερμανία θέλει νὰ ἀνακτήσῃ τὰς ἀνατολικὰς ἐπαρχίας, τὰς ὁποίας κατέχουν ἡ Πολωνία καὶ ἡ Ρωσία. Ἐπιδιώκει ἐπίσης τὴν ἑνωσιν τῶν δύο Γερμανικῶν Κρατῶν.

Ἄλλ' εἶναι πλέον ἢ ἀμφίβολον ἂν αἱ πέντε ἄλλαι Δυνάμεις θὰ υλοθετήσουν τὰς γερμανικὰς ἀπόψεις, διότι ἡ υιοθέτησις αὐτῆ θὰ ἀγάγῃ εἰς παγκόσμιον σύρραξιν, καὶ εἰς τὴν οἰκιοθελή πλεόν ἐντάξιν τῆς Πολωνίας εἰς τὸ ρωσικὸν συγκρότημα.

Ταῦτα, βεβαίως, δὲν διαφεύγουν τὸν Adenauer, ἀλλ' ὁ Γερμανὸς Καγκελάριος δέχεται προσωρινῶς τὴν ἀναβολὴν τῆς συζητήσεως ἐπὶ τῶν ἐδαφικῶν του ἀξιώσεων, διότι ἔχει προφανῆς συμφέρον νὰ ἀποκτήσῃ στρατιωτικὰς δυνάμεις, αἱ ὁποῖαι θὰ τοῦ δώσουν μεγαλυτέραν ἐλευθερίαν δράσεως καί, εἰς κατάλληλον στιγμήν, τὴν δυνατότητα νὰ εἰσακουσθῇ ἡ φωνὴ τῆς Γερμανίας.

Μερικοὶ *προβάλλουν* ἐπὶ τοῦ ἰδίου θέματος τῶν ἐξωτερικῶν σχέσεων καὶ ἄλλην ἀντίρρησην. Ὡς Ὁμοσπονδία, ἡ Εὐρωπαϊκὴ Κοινότης θὰ προβαίη εἰς συμφωνίας καὶ θὰ ὑπογράψῃ συμβάσεις μὲ ξένα Κράτη. Καὶ τίθεται τὸ ἐρώτημα: *Θὰ γίνωνται αὐταὶ δεκταὶ* ἀπὸ τὰς 6 Πολιτείας - μέλη τῆς Ὁμοσπονδίας; Διὰ τοῦτο, τὸ προσχέδιον προβλέπει ὅπως, προτοῦ θεθοῦν ἐν ἰσχύϊ αἱ συμβάσεις, ἐπικυρωθοῦν παμπηφεί ἀπὸ τὸ Comité τῶν Ὑπουργῶν τῶν 6 Πολιτειῶν. Τοῦτο, μοῦ φαίνεται, ἐξασφαλίζει πλήρως τὰ ζωτικὰ συμφέροντα ἐκάστης Πολιτείας, μὲ τὸν κίνδυνον, ὅμως, τὸ νέον τοῦτο νεοὺ νὰ ματαιώσῃ κάθε πρόοδον.

Δὲν θέλω νὰ ἐπεκταθῶ περαιτέρω εἰς τὰς παρατηρήσεις ποῦ ἔχω νὰ κάμω. Εἶναι πιθανόν ὅτι, παρ' ὅλα τὰ ἐμπόδια, ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ὁμοσπονδία θὰ γίνῃ, ὅτι ἡ στενὴ ὁμοσπονδία θὰ εὐρυνθῆ, κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον.

Ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας, τὰς ὁποίας ἐλπίζω παροδικὰς, ἡ Ὁμοσπονδία ὑποβοηθεῖ τὴν ἄμυναν τῆς Εὐρώπης καὶ θὰ συντελέσῃ ὅπως ἡ Ἀμερικὴ, ποῦ τὴν θέτει ὡς ὄρον τῆς συνδρομῆς τῆς (ἴδε τὰς δηλώσεις τοῦ Ἀιζενχάουερ τῆς 2 Φεβρουαρίου) ἐξακολουθήσῃ τὴν οἰκονομικὴν καὶ στρατιωτικὴν βοήθειάν τῆς*.

Κυρίως, ὅμως, ἡ Ὁμοσπονδία θὰ σώσῃ τὴν ἰδιαιτέραν μορφήν, τὸν πολιτισμὸν καὶ τὰς παραδόσεις τῆς Εὐρώπης.

* Παραθέτομεν περιχοπὴν ἐκ τοῦ πρώτου διαγγέλματος τοῦ προέδρου τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν κ. Ντ. Ἀιζενχάουερ πρὸς τὸ Κογκρέσσον, ἐκφωνηθέντος τὴν 2-2-1953.

Ὁ πρόεδρος, ὁμιλῶν διὰ τὴν ἐνότητα τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, εἶπε καὶ τὰ ἑξῆς: «Τὰ εὐρωπαϊκὰ ἔθνη συνέβαλον σημερινῶς εἰς τὴν διαφύλαξιν τῆς ἀσφαλείας τοῦ Ἑλευθέρου Κόσμου. Ἀπὸ τὴν ζουγκλαν τῆς Ἰνδοκίνας καὶ τῆς Μαλαισίας μέχρι τῶν βορείων ἀκτῶν τῆς Εὐρώπης ἐβελτίωσαν σημαντικῶς τὰς ἀμυντικὰς τῶν δυνάμεως. Ὅταν ἐκλήθησαν πρὸς τοῦτο, προέβρισαν εἰς δαπανηρὰς καὶ μικρὰς θυσίας διὰ νὰ κρατήσουν τὴν γραμμὴν τοῦ μετώπου τῆς Ἑλευθερίας.

Ἀλλά, διὰ νὰ ἀντιμετωπισθῇ τὸ πρόβλημα τῆς ἀσφαλείας, ἀπαιτεῖται στενωτέρα συνεργασία μεταξὺ τῶν εὐρωπαϊκῶν ἔθνων παρ' ὅση ἐπετεύχθη μέχρι τοῦδε. Μόνον ἐν στενωτέρῳ ἐνοποιημένῳ οἰκονομικῷ καὶ πολιτικῷ σύστημα δύναται νὰ παράσχῃ τὴν μεγάλην

Καὶ οὕτω εἰσέρχομαι εἰς τὸ τελευταῖον μέρος τῆς ἀνακοινώσεώς μου : τὸ *Πανεπιστήμιον τῆς Σάαρ*, καὶ ἡ συμβολὴ εἰς τὴν διάδοσιν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἰδέας, διὰ τῆς *συμμετοχῆς* τῶν *πνευματικῶν* δυνάμεων εἰς τὰ ἔργα τῆς Πολιτικῆς, διὰ τῆς δημιουργίας κοινῆς Εὐρωπαϊκῆς Συνειδήσεως, διότι χωρὶς συνείδησιν εὐρωπαϊκὴν Εὐρώπῃ δὲν γίνεται. *Διατί* ἐδιάλεξα τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Σάαρ ; *Τί ἐστὶ Σάαρ* ;

Τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Σάαρ

Ἡ Σάαρ εἶναι μία χώρα ποῦ ἀριθμεῖ ἐν ἑκατομύριον κατοίκους περίπου. Κεῖται εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Ρήνου — τὴν γερμανικὴν ὄχθην — καὶ συνορεύει μετὰ τὸ Λουξεμβούργον πρὸς βορρᾶν, μετὰ τὴν Γαλλίαν πρὸς δυσμᾶς, μετὰ τὴν Γερμανίαν πρὸς ἀνατολὰς καὶ πρὸς νότον. Ὁ πληθυσμὸς εἶναι γερμανικός, ὅπως καὶ ὁ πληθυσμὸς τοῦ Λουξεμβούργου, ἀνεξαρτήτου κράτους παρὰ τὴν σύνθεσιν αὐτῆν τοῦ πληθυσμοῦ του. Κατὰ τὰς παλαιότερας χρόνους, ἡ Σάαρ ἀποτελοῦσε μέλος τῆς Ἀγίας Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας. Πλὴν, ἀπὸ τὰ τέλη τῆς XVII αἰῶνος, *μέρος* τῆς χώρας ἦτο ὑπὸ γαλλικὴν κυριαρχίαν, ὡς τὴν πόλιν Σααρλουί. Ὁ ἔνδοξος στρατάρχης τοῦ Ναπολέοντος Ney κατήγετο ἀπὸ τὸ Saarlouis.

Τοῦτο, ἡ θέσις τῆς Σάαρ μεταξὺ Γαλλίας καὶ Γερμανίας, ἐδημιούργησε μίαν ἰδιάζουσαν ψυχροσύνθεσιν τοῦ πληθυσμοῦ, μετὰ κλίσιν πρὸς ἀμφοτέρας τὰς γειτονικάς χώρας. Ποθεῖ τὴν συνεννόησιν Γαλλίας καὶ Γερμανίας, καὶ εἰρηνικὴν συμβίωσιν μεταξὺ τῶν λαῶν, ποθεῖ νὰ ἀποτελέσῃ σύνδεσμον μεταξὺ τῶν δύο λαῶν, καὶ ὄχι νὰ χρησιμεύῃ ὡς πεδῖον μάχης μεταξὺ τῶν.

Ἀναλόγως τῶν εὐρωπαϊκῶν συνθηκῶν, κλίνει πρὸς τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην γείτονα χώραν· μεταξὺ τῶν δύο παγκοσμίων πολέμων, διὰ δημοψηφίσματος ἐζήτησε καὶ ἐπέτυχε τὴν ἔνωσιν μετὰ τὴν Γερμανίαν. Σήμερον ἀπομακρύνεται ἀπ' αὐτὴν, κλίνει πρὸς δυσμᾶς, καὶ τοῦτο κυρίως διὰ λόγους οικονομικούς, καὶ διότι, ὡς τὸ Λουξεμβούργον, θέλει τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς.

Ἡ Σάαρ εἶναι *βιομηχανικὴ χώρα*, καὶ ἡ βιομηχανία τῆς ἐντάσσεται εὐκολώτερον εἰς τὴν γαλλικὴν· *φοβεῖται* τὴν κηδεμονίαν τῆς Ruhr, τῆς μεγάλης γερμανικῆς βιομηχανικῆς περιοχῆς. Οἱ *κάτοικοι* τῆς Σάαρ εἶναι ἐργατικοί, μετὰ τὸ σημερινὸν καθεστῶς, ἐργάζονται, πλουτίζουν καὶ ἐξοδεύουν· εἶναι τὸ κύριον μέλημά τους. Εἰς τὸ Σχῆδιον Schuman, οἱ Γάλλοι τοὺς παρεχώρησαν δύο θέσεις, τοὺς διηκόλουναν νὰ εἰσέλθουν εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Εὐρώπης τοῦ Στρασβούργου καὶ νὰ ἀποκτήσουν διεθνή ὄντοτητα. Οἱ Γάλλοι, ἐξ ἄλλου, ἐκτιμοῦν τὴν οικονομικὴν συμβολὴν τῆς Saar. Ὑπάρχει ἕδαφος οικονομικῆς στενῆς συνεργασίας.

Ἐξ ἄλλου, ἐνῶ οἱ Γερμανοὶ ζητοῦν τὴν προσάρτησιν τῆς χώρας, οἱ Γάλλοι ἀρκοῦνται εἰς τὴν οικονομικὴν συνεργασίαν, καὶ εὐχονται ὅπως ἡ Σάαρ γίνῃ νέον Λουξεμβούργον, δηλαδὴ, κράτος εὐρωπαϊκόν, οὐδέτερον, μεταξὺ Γαλλίας καὶ Γερμανίας.

Αὐτὸ ἀκριβὲς ζητεῖ ἡ Σάαρ· τὴν πρώτην Νοεμβρίου ἔγινε δημοψήφισμα ποῦ κατέληξε ὑπὲρ τῆς λύσεως αὐτῆς. Κατὰ τὴν ψηφοφορίαν ἠνώθησαν τὰ δύο μεγάλα κόμματα, τὸ Σοσιαλιστικὸν Καθολικὸν καὶ τὸ Σοσιαλιστικόν, καὶ ὑπερψηφίσαν τὴν ἀνεξαρτησίαν. Ἡ ἀποχή, τὴν ὁποίαν συνιστοῦσαν οἱ Γερμανοί, ἦτο ἐλαχίστη.

οικονομικὴν ἰσχύν ποῦ ἀπαιτεῖται διὰ τὴν διατήρησιν τόσοσ τῆς ἀπαραίτητου στρατιωτικῆς προπαρασκευῆς τῶν ὄσων καὶ ἀξιοπρεποῦς βιοτικῆς ἐπιπέδου.

Οἱ πεφοτισμένοι ἡγέται τῆς Δύσεως εἶχον ἀπὸ μακροῦ συνείδησιν τῶν ἀνωτέρω. Ὅλη ἡ συνειδητὴ προσπάθεια διὰ τὸ σχέδιον Σουμάν, τὸν Εὐρωπαϊκὸν Στρατὸν καὶ τὸ Συμβούλιον τοῦ Στρασβούργου, ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν τῆς ὀξυδερκειᾶς καὶ τῆς ἀποφασιστικότητός των. Αἱ ἐπιτεῦξεις αὐταὶ εἶναι ἀκόμη περισσύτερον ἀξιοπρόσεκτοι, ὅταν κατανοήσωμεν ὅτι ἐκάστη ἐξ αὐτῶν ἐσήμαιεν ὑπερνίκησιν—τόσσην ὑπὸ τῆς Γαλλίας ὄσσην καὶ ὑπὸ τῆς Γερμανίας—τῶν παλαιῶν διαφορῶν ποῦ εἶχον κατὰ τὸ παρελθὸν τόσσην τραγικὰς συνετείας δι' ἀμφοτέρα τὰ μεγάλα αὐτὰ ἔθνη καὶ διὰ τὸν κόσμον.

Ἐλα μὲν προφανές ὅτι αὐτὴ ἡ ἀπαραίτητος ἐνόησις τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης δὲν δύναται νὰ δημιουργηθῇ ἐκ τῶν ἔξω· δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ μόνον ἐκ τῶν ἔσω.

Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ψηφοφορίας εἶναι ἡ πραγματικὴ ἐκδήλωσις τῶν ἐπιθυμιῶν τῶν κατοίκων. Ἡ λύσις ἦτο ἀντικειμενικὴ λύσις.

Πρὸ ἐνὸς ἔτους ἀκριβῶς, τὴν λύσιν αὐτὴν, ὡς ἀντικειμενικὴν, προέβλεπα εἰς ἄρθρον δημοσιευθὲν εἰς τὸν «Φιλελεύθερον», εἰς τὸ «Messenger» καὶ εἰς ἄλλην γαλλόφωνον ἡμερηίδαν. Αἱ προβλέψεις μου ἐπαληθεύθησαν.

Ἡ ἑρωπαϊκὴ λύσις τῆς διαφορᾶς—οὔτε γαλλικὴ, οὔτε γερμανικὴ—εἶναι ἕνα test, μίᾳ ἀπόδειξις ὅτι ἡ Εὐρώπη, ἡ ἑρωπαϊκὴ Κοινότης, δύναται νὰ λύσῃ προβλήματα τὰ ὁποῖα ἐπὶ αἰῶνας διήρεσαν δύο μεγάλα ἔθνη, ἀμφότερα δυναμικά, μὲ παραδόσεις καὶ μὲ δόξαν. Εἰς τὴν Φεδεραλιστικὴν Εὐρώπην θὰ ὑπάρχουν δύο Πολιτεῖαι γερμανικά, χωρισταί, ἀλλὰ ἡνωμένα ἐντὸς τοῦ ἑρωπαϊκοῦ πλαισίου.

Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας, ἦτο εὐνόητον ὅτι τὸ Σάαρμπρουκ, πρωτεύουσα τῆς Saar, θὰ ἦτο ἡ ἐνδεδειγμένη ἔδρα τοῦ *πρώτου ἑρωπαϊκοῦ Πανεπιστημίου*.

Πῶς ἐγεννήθη τὸ Πανεπιστήμιον :

Πῶς λειτουργεῖ :

Ποία θετικὰ ἀποτελέσματα ἐδώσε ἤδη, ὅπως ἡδυνήθημεν νὰ διαπιστώσωμεν ἀπὸ τὴν σύσκεψιν ἡ ὁποῖα ἐγινε τὴν 8ην Δεκεμβρίου, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν εἶχα κληθῆ :

Ἱδρύσεις

I. Κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1945, ἰδρύθη τὸ Ἰνστιτοῦτον Ἀνωτέρων Σπουδῶν. τὸ ὁποῖον ἐγκαινιάσθηκε τὴν 8ην Μαρτίου 1947, εἰς τὴν μικρὴν πόλιν τοῦ Hombourg. Τὸν Νοέμβριον τοῦ 1950, ἐγκατεστάθη ὀριστικῶς εἰς Σάαρμπρουκ, καὶ ἔλαβε τὴν ὀριστικὴν μορφήν Πανεπιστημίου. Ἦδη, τὸ τέλος τοῦ 1949, τὸ Ἰνστιτοῦτον ἠρίθμει 750 φοιτητάς. *Τὸ 1950* ἠρίθμει 762 Sarrois, 175 Γερμανούς, 25 Γάλλους καὶ 8 διάφορων ἔθνοικότητων ὑπάρχει Τουρκὸς καὶ Κινεζὸς. *Τὸ 1951* ἐφοίτων 1 190 φοιτηταί, ἐξ ὧν 320 ἐργατικοί, 101 ἐργάται ἀνθρακωρυχείων.

Εἶναι οὐσιαστικῶς λαϊκὸν Πανεπιστήμιον, εἰς τὸν τόπον αὐτὸν τῆς ἐργασίας.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν *Γάλλων* φοιτητῶν ἀνήλθε εἰς 50.

Οἱ καθηγηταί εἶναι : 80 τῆς Saar, 63 Γάλλοι, 44 Γερμανοί, 15 διάφοροι, Ἀγγλοὶ, Βέλγοι, Ἑλβετοὶ, Αὐστριακοί, Οὐγγροὶ κ.λ.π.

II. Τὸ Statut τοῦ Πανεπιστημίου, ὡς αὐτονόμου ἰδρύματος, ἐγινε κοινῇ συνεργασία, διὰ συμβάσεως μεταξὺ Γαλλικῆς Κυβερνήσεως καὶ Κυβερνήσεως τῆς Σάαρ, μὲ ἐπιχορηγήσεις τῶν 2 Κρατῶν.

Τὸ Πανεπιστήμιον διαιρεῖται εἰς τέσσαρας Σχολάς.

α) Φιλολογικὴν.

β) Νομικὴν καὶ Οἰκονομικῶν Σπουδῶν.

γ) Ἐπιστημονικὴν—Χημεία, Φυσικὴ, Βοτανικὴ, Βιολογία, Ζωολογία.

δ) Ἱατρικὴν, ἡ ὁποῖα εἶναι πλουσιῶς ἐγκατεστημένη εἰς Νοσοκομεῖον μὲ Πανεπιστημιακὴν κλινικὴν.

Ἰνστιτοῦτον ἑρωπαϊκῶν Σπουδῶν

Σύμφωνα μὲ τὸ πνεῦμα τῆς ἀποστολῆς του, νὰ ἐδύνη (favoriser) τὴν συνεννόησιν μεταξὺ τῶν Ἑθνῶν, τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Σάαρ ἰδρύσεν Ἰνστιτοῦτον ἑρωπαϊκῶν Σπουδῶν. Ἀντιπρόσωποι τῶν διαφόρων Πανεπιστημίων συνεργάζονται μὲ τὸ Ἰνστιτοῦτον.

Ἡ διδασκαλία ἀφορᾷ τὴν ἱστορίαν τῶν θρησκειῶν, τὴν συγκριτικὴν φιλολογοῖαν, τὴν ἱστορίαν τῶν πολιτικῶν, τὸ συγκριτικὸν δίκαιον, ἡ δὲ Κυβέρνησις τῆς Σάαρ θέτει εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ξένων φοιτητῶν ἱκανὸν ἀριθμὸν ὑποτροφιών.

Κοντὰ εἰς τὸ Ἰνστιτοῦτον ἰδρύθη Ἰνστιτοῦτον μεταφραστῶν τῆς γερμανικῆς, γαλλικῆς, ἀγγλικῆς, ἰταλικῆς καὶ ἰσπανικῆς γλώσσης.

Ἰδρύθη ἐπίσης Ἰνστιτοῦτον *μεταλλευτικῶν* ἐρευνῶν.

Τέλος, λειτουργεῖ μίᾳ Φιλικῇ Ἐνώσει τῶν Πανεπιστημίων τῆς Σάαρ, τῆς Μασ-

σαλας και του 'Αμβούργου, ή οποία έχει ως προορισμόν τήν άπαξ τουλάχιστον του έτους άνταλλαγήν φοιτητών των άνω Πανεπιστημίων.

* * *

Ούτω, τó Πανεπιστήμιον τής Σάαρ, με τήν διδασκαλίαν του, *δέν γνωρίζει σύνορα*. Είναι άνοικτόν εις τούς έπιστήμονας και τούς φοιτητάς όλων των Έθνών. *Ανταποκρίνεται* πλήρως εις τόν εύρωπαϊκόν προορισμόν του.

Τό παράδειγμα τής Σάαρ ώθησε τούς Γάλλους Φεδεραλιστάς νά ίδρύσουν εις τό Παρίσι *Διεθνής Πανεπιστήμιον*, πού είναι άκόμη εις τά σπάργανα. Έχω τήν τιμήν νά συγκαταλέγομαι μεταξύ των μελών του Comité d' Honneur, με τόν Siegfried, τής Γαλλικής 'Ακαδημίας, τόν Βέλγον καθηγητήν Dehousse, τόν Λόρδον Beveridge και άλλους συγγραφείς και καθηγητάς 'Ιταλούς, τής Νοτίου 'Αμερικής, τής Σάαρ και άλλων χωρών.

Τά δύο Πανεπιστήμια τής Σάαρ και των Παρισίων, και τό 'Ινστιτούτον Εύρωπαϊκών Σπουδών, παράρτημα του Πανεπιστημίου τής Σάαρ, όπως τό άνέφερα άνωτέρω, ώργάνωσαν ένα Συμπόσιον, μίαν συγκέντρωσιν εις τό Σάαρμπρουκ, μεταξύ 12 και 16 Δεκεμβρίου με θέματα: α) Τήν Εύρώπην, ως Κέντρον του Φεδεραλισμού. β) Τήν Εύρώπην εις αναζήτησιν τής ενότητος (Unité). γ) Τί ένώνει τούς εύρωπαϊκούς λαούς και τί τούς διαιρεί άκόμη;

Πεντήκοντα περίπου σύνεδροι συνεζήτησαν τά άνω θέματα. Φοιτηταί παρηκολούθησαν τάς εργασίας του Συνεδρίου και έλαβον μέρος εις τάς συζητήσεις.

Μετά τό Συνέδριον, ό 'Ιταλός καθηγητής Greco μάς άνήγγειλεν ότι, κατ' αυτάς, ίδρύεται παρά τῷ Πανεπιστημίῳ του Τορίνο 'Ινστιτούτον Εύρωπαϊκών Σπουδών.

Τέλος, από τόν 'Οκτώβριον του 1950, λειτουργεί τό «Collège d' Europe» του Bruges εις τό Βέλγιον. Τό πρόγραμμα του Collège συμπεριλαμβάνει κατά τήν *πρώτην* τριμηνίαν τήν γεωγραφίαν και τήν Ιστορίαν τής Εύρώπης. Κατά τήν *δευτέραν*, τήν οικονομικήν θέσιν τής Εύρώπης εις τόν σημερινόν κόσμον. Κατά τήν *τρίτην*, τήν νομικήν πλευράν τής ενότητος τής Εύρώπης.

Θά *παρατηρήσετε* ότι τό πρόγραμμα αυτό *δέν διαφέρει* του προγράμματος του Πανεπιστημίου τής Σάαρ και των *θεμάτων* τά όποία υπήρξον τό άντικείμενον των συζητήσεων κατά τόν Δεκέμβριον, έφέτος, εις τό Σάαρμπρουκ.

Θά παρατηρήσετε, πρὸ πάντων, ότι ή πνευματική κίνησις, ή διδασκαλία υπέρ τής Εύρωπαϊκής 'Ιδέας, είναι συστηματική εις τήν Εύρώπην, και θά ήτο εύκταίον μία παρομοία κίνησις νά έκδηλωθῆ και εις τούς πανεπιστημιακούς κύκλους τής 'Ελλάδος.

Συμπεράσματα

Φθάνω εις τό τέλος τής όμιλίας μου, εις τό συμπέρασμα, και διερωτώμαι :

Δύναται ή 'Ελλάς νά μείνη άμέτοχος όλης αυτής τής κινήσεως, νά παραμένει εις τό περιθώριον τής Εύρώπης; Είναι δυνατόν νά άρκεΐται εις παρατηρητάς κατά τάς συσκέψεις, εις μόνην τήν παρούσιν διακεκριμένων έκπροσώπων εις τό Στρασβούργον, με περιωρισμένα και μειωμένα δικαιώματα; Νά άπουσιάζουν οι 'Ελληνες από τό Νομοθετικόν Σώμα τής Εύρώπης, όταν θά λειτουργήσῃ με πλήρη δικαιώματα έλέγχου; Τοῦτο δέν θά ήτο νοητόν, ούτε συμφέρει εις ήμάς.

Μή λησμονώμεν ότι μικρά Κράτη, παραμένοντα έν άπομονώσει έν καιρῷ διεθνῶν περιπετειῶν, μοιραίως θά ύποστούν τήν κηδεμονίαν των Μεγάλων Δυνάμεων πού διεκδικοῦν τήν ήγεμονίαν του Κόσμου.

"Όταν όμως οι μικρότεροι παρακάθηνται, ως *ἴσοι* πρὸς τάς Μεγάλας Δυνάμεις, εις Διεθνείς *Συσκέψεις*, εις Comités, πού λαμβάνουν αποφάσεις, πού έχουν έκτελεστικήν έξουσίαν, οι *μικρότεροι* εισακούονται και λαμβάνονται υπ' ὄψιν *ή ψήφος των λογαριάζεται*.

Σας φέρνω ως παράδειγμα τό Βέλγιον και τήν 'Ολλανδίαν, πού απέκτησαν σημαντικόν κύρος, διότι αναλαμβάνουν *άνεπιγρεάστως* πρωτοβουλίας και είναι άνεξάρτητοι πάσης ξένης έπιβολής και, ως έκ τούτου, ή συμβολή των εις τό έργον

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΔΙΑ ΤΟΝ ΕΞΩ ΚΟΣΜΟΝ *

ΥΠΟ ΤΟΥ Κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΔΕΛΙΒΑΝΗ

Τακτ. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Προκειμένου νὰ ἐρευνήσωμεν τὸ θέμα τῆς παρουσίας διαλέξεως, πρέπει νὰ τὸ διαιρέσωμεν εἰς τέσσαρα τμήματα. Εἰς τὸ πρῶτον θὰ ὑπενθυμίσωμεν πόθεν προκύπτει ἡ σημασία μιᾶς μακρυνῆς οἰκονομίας διὰ τὸν ὑπόλοιπον κόσμον. Εἰς τὸ δεῦτερον θὰ ἐξετάσωμεν ποῖαν σημασίαν ἔχει διὰ τὴν ἀμερικανικὴν οἰκονομίαν ὁ ἔξω κόσμος. Εἰς τὸ τρίτον θὰ ἀναλύσωμεν τὴν ἐξάρτησιν τοῦ ἔξω κόσμου ἀπὸ τὴν ἀμερικανικὴν οἰκονομίαν. Τέλος εἰς τὸ τέταρτον θὰ ἀναζητήσωμεν τὰ μέσα ἰσοκλιείσεως τῶν δοσοληψιῶν μεταξύ τῆς ἀμερικανικῆς οἰκονομίας καὶ τοῦ ἔξω κόσμου.

Α

Ἐφ' ὅσον ζῶμεν εἰς τὸ πλαίσιον τοῦ διεθνοῦς καταμερισμοῦ τῶν ἔργων, οἱ κάτοικοι ἐκάστου κράτους ἐπιδίδονται εἰς τὴν προσφορὰν ἐκείνων τῶν ὑπηρεσιῶν καὶ εἰς τὴν παραγωγὴν ἐκείνων τῶν ἀγαθῶν, διὰ τὰ ὁποῖα πιστεύουν ὅτι συγκεντρώνουν τὰς εὐνοϊκωτέρας προϋποθέσεις. Εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῶν σημασιῶν ἔχουν ὄχι μόνον αἰ ἐδαφικαὶ καὶ αἰ κλιματολογικαὶ συνθήκαι, εὐρέως νοούμεναι, ἀλλὰ καὶ αἰ ἀποστάσεις. Ὅπωςδὴποτε, ἐφ' ὅσον αἱ δεῦτεραι δὲν ἐξουδετερώνουν τὰς πρώτας, δημιουργεῖται μία γενικὴ ἀλληλεξάρτησις τῶν διαφόρων οἰκονομιῶν, αἱ ὁποῖαι περιβάλλονται ὑπὸ τῶν κρατικῶν συνόρων. Ὁ βαθμὸς τῆς ἀλληλεξαρτήσεως ποικίλλει καὶ ἐξαρτᾶται ἀπὸ δύο παράγοντας. Πρὸκειται διὰ τὴν οἰκονομικὴν διάρθρωσιν ἐκάστου κράτους καὶ διὰ τὸ καθεστῶς τὸ ὁποῖον διέπει τὰς μετὰ τῆς ἀλλοδαπῆς οἰκονομικὰς σχέσεις τῶν φυσικῶν καὶ τῶν νομικῶν προσώπων, τὰ ὁποῖα ἐδρεύουν ἐντὸς ἐνὸς ἐκάστου. Κατὰ ταῦτα, εἰς βαθμὸν διαφέροντα αἱ διάφοροι οἰκονομίαι εἶναι ἀγορασταὶ ἀγαθῶν παραγομένων εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν, προμηθεύονται ἀγαθῶν παραγομένων εἰς τὴν ἡμεδαπὴν πρὸς τὴν ἀλλοδαπὴν, δανεισθαὶ κεφαλαίων εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν, ὀφειλέται τῆς ἀλλοδαπῆς ἐκ τοποθετήσεων κεφαλαίων εἰς ἐπιχειρήσεις, ἐκ δανείων μακροπροθέσμων ἢ βραχυπροθέσμων καὶ ἐκ τῆς παραλαβῆς ἐμπορευμάτων ἐπὶ πιστώσει, προσφέρουν ὑπηρεσίας εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν καὶ χρησιμοποιοῦν ὑπηρεσίας προσφερομένας ἀπὸ αὐτήν. Ἡ ἀκτίς ἐντὸς τῆς ὁποίας δύνανται νὰ λάβουν χώραν αἱ ἐν λόγω δοσοληψίαι ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰς

* Ὁμιλία γενομένη τὴν 10 Φεβρουαρίου 1953 εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς Βιομηχανικῶν Ὑποδῶν, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς *Ἐταιρείας Διεθνῶν Μελετῶν*.

τῆς οἰκοδομήσεως τῆς Εὐρώπης εἶναι *οὐσιαστικὴ*. Ὡσαύτως θὰ ἦτο οὐσιαστικὴ ἡ συμβολὴ τῆς Ἑλλάδος, ἀρκεῖ νὰ ἔχωμεν πάντοτε ὡς γνώμονα ὅτι εἴμεθα ἀνεξάρτητον κράτος, ὅτι ἡ πρωτεύουσά μας εὐρίσκεται εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ πουθενά ἄλλοῦ. Ὅπως τοῦτο κατανοηθῆ πλήρως καὶ γίνῃ δόγμα, ἄς τεθῆ εἰς κίνησιν ἡ Ἑλληνικὴ Κοινὴ Γνώμη. Ἡ διαφώτισις τοῦ κοινοῦ καὶ τῶν μαζῶν πρέπει νὰ εἶναι συστηματικὴ καὶ διαρκής. Ἀπαραίτητη διαφώτισις, ὅταν μάλιστα δὲν ἀποκλείεται νὰ γίνουσι σύντομα ἐκλογαὶ διὰ τὸ πρῶτον Εὐρωπαϊκὸν Κοινοβούλιον. Πῶς θὰ ἀντιμετωπίσωμεν ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες, ἀκατατόπιστοι καὶ ἀνέτοιμοι, τὴν *Μεγάλην αὐτὴν Περιπέτειαν*; Μὴ λησμονώμεν ὅτι ἡ Ὑπόθεσις τῆς Εὐρώπης εἶναι ὑπόθεσις τῆς Ἑλλάδος, *Ἐστίας τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Πολιτισμοῦ*.

Εἰς ἓνα ἔργον ὅπως τὸ ἰδικόν μας, δὲν πρέπει κανεὶς ποτὲ νὰ λέγῃ —μετὰ τοῦ κ. Sraak— ὅτι, «ἐὰν δὲν κάνῃ κανεὶς τὸ πᾶν, δὲν ἔχει κάνει τίποτα ἀπολύτως». Πιστεύω, ἀντιθέτως, ὅτι δὲν θὰ ἐπιτύχῃ κανεὶς εἰς τὴν προσπάθειαν νὰ ὀργανώσῃ τὴν Εὐρώπην, ἐὰν δὲν ἀντιλαμβάνεται ὅτι αὐτὸ εἶναι μία προσπάθεια ἀρκετὰ μεγάλῃς πνοῆς.